

*Турбаба Вадим Русланович,
здобувач освітньої програми «Менеджмент підприємства»,
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, Україна,
e-mail: vadym.turbaba@st.pdau.edu.ua*

*Воронько-Невіднича Тетяна Вікторівна,
д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної,
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, Україна,
e-mail: tetiana.voronko-nevidnycha@pdau.edu.ua,
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2427-7218>*

ДИНАМІЧНІ ЗДІБНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВА ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ЗМІНАМИ В ТРАНСФОРМАЦІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У сучасних умовах глибинної трансформації зовнішнього середовища, що супроводжується високою динамікою ринкових змін, технологічними проривами та зростанням рівня невизначеності, питання ефективного управління організаційними змінами набуває стратегічного значення. Очевидно, що за таких обставин класичні управлінські підходи, засновані на лінійній логіці планування та контролю, виявляються недостатніми для забезпечення довгострокової життєздатності підприємства.

Ключовим концептом, що дозволяє переосмислити природу ефективного управління змінами, виступає теорія динамічних здібностей, відповідно до якої конкурентоспроможність підприємства визначається не лише наявністю ресурсів, а передусім здатністю до їх інтеграції, переосмислення та трансформації у відповідь на виклики зовнішнього середовища. У цьому контексті динамічні здібності трактуються як вищий рівень організаційних компетенцій, що забезпечує своєчасне розпізнавання змін, захоплення нових можливостей та трансформацію ресурсної бази.

В умовах трансформаційного середовища ефективне управління змінами передбачає формування організаційної архітектури, здатної підтримувати безперервні процеси навчання, інноваційної адаптації та стратегічного оновлення. Особливого значення набуває розвиток когнітивних здібностей управлінської команди, стратегічної гнучкості, а також впровадження цифрових технологій як каталізаторів організаційних змін.

Суттєвим аспектом є інтеграція динамічних здібностей у систему стратегічного управління підприємством, що передбачає перехід від реактивного до проактивного типу управління змінами, що дозволяє не лише адаптуватися до трансформацій, але й формувати нові ринкові правила гри, створюючи стійкі конкурентні переваги [1; 3, с. 51].

Таким чином, у сучасній парадигмі стратегічного управління динамічні здібності виступають не лише концептуальною рамкою, але й прикладним інструментарієм забезпечення ефективного управління змінами. Їхня методологічна цінність полягає у здатності інтегрувати процеси стратегічного аналізу, прийняття рішень і трансформації ресурсної бази підприємства в єдину логіку безперервного розвитку. Передусім, деталізація ролі динамічних здібностей передбачає виокремлення трьох ключових управлінських контурів [2; 4; 5]:

1. Контур стратегічного чуття – орієнтований на систематичний моніторинг зовнішнього середовища, ідентифікацію слабких сигналів змін, технологічних трендів та поведінкових зрушень споживачів. Практична реалізація цього контуру включає використання аналітики великих даних, конкурентної розвідки та foresight-досліджень.

2. Контур стратегічного захоплення можливостей – передбачає швидке прийняття управлінських рішень щодо використання виявлених можливостей, що

вимагає гнучких організаційних структур, децентралізації управління, розвитку підприємницького мислення та впровадження механізмів швидкого тестування бізнес-гіпотез (lean-підходи, agile-методології).

3. Контур трансформації — спрямований на перебудову бізнес-моделі, реінжиніринг бізнес-процесів та оновлення ресурсно-компетентної бази підприємства. Йдеться про системні зміни, які охоплюють організаційну культуру, структуру управління та технологічну інфраструктуру.

У цьому контексті динамічні здібності забезпечують перехід від адаптивного до проактивного типу управління змінами, коли підприємство не лише реагує на зовнішні виклики, а й формує нові ринкові ніші та правила конкуренції. Крім того, запропонований підхід актуалізує необхідність формування інноваційних управлінських моделей, що базуються на таких принципах [1; 3; 6]:

адаптивність — здатність швидко перебудовувати стратегії та операційні процеси;

організаційна гнучкість — мінімізація ієрархічних бар'єрів і розвиток мережових форм взаємодії;

стратегічна резильєнтність — спроможність не лише витримувати шоки, але й використовувати їх як імпульс для розвитку;

безперервне навчання — інституціоналізація процесів накопичення та трансферу знань;

цифрова інтегрованість — використання цифрових платформ як основи управлінських рішень і взаємодії зі стейкхолдерами.

Практична імплементація таких моделей передбачає синергію стратегічного менеджменту, інноваційного менеджменту та цифрової трансформації, що в підсумку забезпечує підприємству стійку конкурентну позицію в довгостроковій перспективі. Отже, деталізація ролі динамічних здібностей дозволяє розглядати їх як ядро сучасної системи управління змінами, що забезпечує узгодженість між стратегічними цілями підприємства, його внутрішнім потенціалом та викликами зовнішнього середовища.

Ключові слова: управління, підприємство, зміни, управління змінами, адаптивність.

Список використаних джерел:

1. Вараксіна О., Бархатов І., Боцула Є. Конкурентоспроможність — як здатність адаптуватися, а не перемагати. *Вісник Полтавського державного аграрного університету. Серія «Економіка, управління та фінанси»*. 2025. № 3. С. 107-113. <https://journals.pdau.poltava.ua/index.php/econom/article/view/83>.

2. Воронько-Невіднича Т. В. Управління економічною рівновагою, сталим розвитком та мотиваційно-інноваційно-адаптивним потенціалом підприємств у стратегії євроінтеграційної трансформації агробізнесу : монографія. Полтава : ПП «Астроя», 2025. 300 с. DOI: <https://doi.org/10.51500/8466-56-5>

3. Воронько-Невіднича Т.В., Черних О.В. Застосування концепції резильєнтності для забезпечення функціонування підприємств агропродовольчої сфери у повоєнний період. *Якість та безпечність продукції у внутрішній і зовнішній торгівлі й торговельне підприємництво: сучасні вектори розвитку і перспективи*: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (заочна форма), ПДАУ, 15 лютого 2023 року. 352 с. С. 50-52.

4. Сардак С. Е., Крупський О. П. Динамічні здібності підприємства: теоретико-прикладні основи, сфера застосування, вимір. *European journal of management issues*.

2017. Vol. 25, № 1. С. 36-42. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eurjmi_2017_25_1_9.

5. Khodakivska O., Voronko-Nevidnycha T. Integration of Agile methods into the management system as a tool for increasing the effectiveness of strategic management in the agri-food sector. *EKONOMIKA APK*. 2023. Т. 30 № 2. P. 49-56. URL: <https://eapk.com.ua/uk/journals/tom-30-2-2023/integratsiya-agile-metodiv-u-sistemu-menedzhmentu-yak-instrument-pidvishchennya-efektivnosti-strategichnogo-upravlinnya-v-agroprodovolchiiy-sferi> DOI: <https://doi.org/10.32317/2221-1055.202302049>.

6. Sytniakivska S., Vlasiuk T., Zaritska N., Zubro T., Rykovanova I., Voronko-Nevidnycha T. Anti-crisis adaptive digital model of higher education institution management in the context of sustainable development of the smart economy. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2025. № 47 (3). Pp. 493–509. <https://doi.org/10.15544/mts.2025.39>.